

श्रुयाद्भ्यः ! नारायणपरायणा । नृणां साधुप्रोक्षणं कार्यं
यथाशक्त्वा च वै हरेः । पारशान्ते महाभागे ! भोज-
येदु ब्राह्मणोत्तमान्” ।

सुगुहविराजितं विष्णुधर्मोत्तरे “अत्र हृष्टगुदिवसं प्राप्य
विराजोपोषितो नरः । मार्गशीर्षात्तपारभ्य पूजयेत् तं
क्षिप्रिक्रमम् । त्रिवर्णैः कुसुमैर्देवं त्रिभिः प्रयतमानधः” ।
त्रिवर्णैः श्वेतपीतशक्तीः “त्रयोऽनुलेपना देवास्त्रिवारं
धूपयेत्” । त्रिवारं युगयुक्कटकश्रीवेष्टकाः “वलिं
क्षिप्रधुरं दद्यात् त्रींश्च दीपाक्षरोत्तमः । यवैस्त्रिलै-
कथा होमः कर्त्तव्यः सर्वपाप्मितेः । दद्यात्त्रिलोक्य
तथा द्विजेभ्यः ताम्रं सुवर्णं रजतञ्च राजन्” । न के-
चनं सुगुहवं वतन्तु यजेत्कामाप्तिधरं प्रदिष्टम्” ।

सुगतद्वादशीव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “तथेयं द्वादशी यस्या
कृष्णं सुगतकर्मणाम् । यासुपोष्य द्विजश्रेष्ठ ! न याति
क्षरकं नरः । फाल्गुनामलपक्षस्य एकादस्याहोषितः
द्वादस्यां च द्विजश्रेष्ठ ! पूजयेन्मघसुदनम् । एकादस्यां
समुत्तिष्ठन् विष्णोर्नामास्तुकोत्तमम् । पूजायां वासुदेवस्य
कृषीतं सुवभाषितः” ।

सुगुहवं भविष्यपुं “कृष्णाष्टमीं तु नक्त्रेण यस्तु कृष्णं च
संप्रसीम्” । उपपसेदिति शेषः “इहैव सुवभाषोति
परतः च शुभां गतिम्” । विष्णुधर्मोत्तरे “देवानां सा-
नवानां वा तत्पत्न्याये तथा परे । तेषां संपूजनं कृत्वा
चतुर्दश्यां सुखी भवेत्” । भविष्यपुं चतुर्थीं तु चतुर्थीं
तु यदाह्वारकथंयुता । उपोष्य तत्र तत्रैव प्रदेयो वि-
धिवश्च कुजः । उपोष्य नक्त्रेण विभी ! अतस्तः कुज-
संयुताः । चतुर्थ्यान्तु चतुर्थ्यान्तु विधानं ऋण दाह-
यम्” । एतच्चतुर्थीगण्डः त्रिधिविशेषचनः, अपरस्तत्
संख्यापर इति “दशसौवर्णिके सुखं दद्याद्द्विजैर्मयापि
वा । सौवर्णपात्रे रौप्ये वा भक्त्या ताम्रमयेऽपि वा ।
त्रिंशत्पलाणि पात्राणि विंशत्यर्जपलाणि च । विंशत्-
कषीणि वा वीर ! अतोहीनं न कारयेत् । शक्त्या
वित्तस्य भक्त्या च पात्रे ताम्रमयेऽपि वा । प्रतिष्ठाप्य
कुजपात्रे रत्नवस्त्रेण वेष्टयेत् । पुष्पमण्डपिकां कृत्वा
दिव्यधूपैस्तु धूपिताम् । तत्तत्स्वमर्चयेद्देवं पूर्वमन्त्रैः
क्रमेण तम्” ।

सुखवडीव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “श्रीगोपां पूजनं तस्या भद्रां
सुखसाधुदात्” ।

तथासुप्रवृत्तं खादिकाः “अनावाप्यान्त देवाश्च शान्तिदे-

माश्च वैश्वम् । शुभयं प्राप्य सुप्तास्तु सुखात् चो ट-
सातुषु । लक्ष्मोर्देवमवाप्त्या कृत्वा सुखं सुप्ता भुजोदरे ।
चतुर्भूलक्ष हस्तान्ते ब्रह्मा सुप्रसू पङ्कजे । अतोऽर्घं
विधिवत् कार्यां नक्षत्रैः सुखसमिधा । दिश तत्र
न भोक्तव्यमृते वाचाहरान् जनान् । प्रदोषसमये
लक्ष्मीं पूजयित्वा ततः तन्नात् । दीपदण्डाश्च दातव्याः
शक्त्या देवगृहेषु च । चतुष्पदे स्थानेषु नदीपर्वत-
वेष्टसु । इक्ष्वाक्येषु मोक्षेषु चतुरेषु गुहासु च । वस्त्रैः
पुष्पैः शोभितव्याः क्रयविक्रयभूमयः । दीपमावापरि-
क्षिप्ते प्रदेये तदनन्तरम् । ब्राह्मणान् भोजयित्वादो
विधिवत् च बुभुक्षितान् । स्वलङ्कृतं भोक्तव्यं नववस्त्रो-
पशोभिना । स्निग्धैर्घृणैर्विदग्धैश्च वाग्यवैर्निष्ठतैः
सह । सहारस्तु पुरा द्यूतं ससज्जं सुमनोहरम् । का-
र्त्तिके शुक्लपक्षे तु प्रथमेऽहनि सुव्रत ! । जितश्च शङ्क-
रक्षत्र जयं वेभे च पार्वती । अतोऽर्घं शङ्करो दुःखी
उमा नित्यं सुखोभिता । तस्माद् द्यूतं प्रकर्त्तव्यं प्रा-
भाते तत्र मानवैः । तस्मिन् भवेज्जययोग्यस्य तस्य संवत्-
सरं शुभम् । पराजये विद्वन्तु लब्धनाशस्ततो भ-
वेत् । अतोऽर्घं गीतवाद्यादि स्वतुविप्रैः स्वलङ्कृतैः ।
विशेषश्च भोक्तव्यं प्रथमैर्बान्धवैः सह । तस्यां नि-
शायां कर्त्तव्यं यथास्थानं सुशोभनम् । गन्धपुष्पैस्तथा
मन्त्रैरल्लैर्मन्त्रैरुत्कृष्टम् । दीपमावापरिक्षिप्ते तथा
धूपेन धूपितम् । दधितामिश्च सहितेनैवा वा च भुजे-
क्षिया । नवैर्वस्त्रैश्च संपूज्य द्विजसम्पन्नबान्धवान्”
इत्यादि ।

सुगतिव्रतं पञ्चपुं “नक्ताशी त्वष्टमोषु स्याद् वत्सरान्ते तु
गोप्रदः । पौरन्दरपदं याति सुगतिव्रतमुच्यते” ।

सुगतिद्वादशीव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “एकादस्यां सुगुहवं फा-
ल्गुने मासि यो नरः । जपन् कृष्णोति देवस्य नाम
भक्त्या पुनः पुनः । देवाङ्गनं वाचयतं कृत्यैतत्तु
जपेच्छुचिः । ज्ञाने प्रस्थानकार्त्तं च उत्थाने स्वलितं
शवे । पापपङ्कान् ! पतितान्चैव तथैवान्ध्यावसायिनः ।
नालपेत्तु तथा देवमर्चयेच्छ्रद्धयान्वितः । इदञ्चोदाहरेत्
कन्तं मनयाधाय तमरः । चैत्रवैशाखयोश्चैव तद्दुहज्ज्योते
च पूजयेत् । सर्वलोकै गतिं श्रेष्ठं दाल्भ्य ! प्राप्नोति
वै नरः । उत्क्रान्तिकावे कृष्णस्य अपरपञ्च तथापुयात् ।
व्यापाङ्गे श्रावणे चैव मासि भाद्रपदे तथा । तथैवाश्व-
युजे देवमनेन विधिना नरः । उपोष्य संपूज्य तथा